

VIHARNIK

Letnik XXXI – avgust 2006, št. 3
ISSN 1318-9484

Vsebina:

UVODNIK	1
NOVI SKRBNIKI JURČIČEVE POTI	
<i>V letšnjem letu smo dobili prvič resno ponudbo planinskega društva Polž iz Višnje Gore za prevzem planinske poti in organizacijo tradicionalnega pohoda po Jurčičevi poti, ki smo jo tudi predali.</i>	1
URESNIČEVANJE PROGRAMA POHODOV IN IZLETOV	
<i>Nekaj statističnih podatkov, problematika organizacije pohodov in izletov, krajši opis nekaterih opravljenih pohodov in izletov</i>	2
PISNI PRISPEVKI NAŠIH ČLANOV O OPRAVLJENIH POHODIH IN IZLETIH	
<i>Po Istri</i>	3
<i>Raziskovali smo Istro</i>	5
<i>Žbevnica</i>	6
<i>Vremščica</i>	7
<i>Psinjski vrh</i>	8
<i>Izlet na Paški Kozjak</i>	9
<i>Učka in še kaj</i>	10
<i>Kozji vrh</i>	11
DRUGI PRISPEVKI	
<i>Velebit</i>	12
NARAVOVARSTVENI KOTIČEK	
<i>Panonski svišč</i>	14

PLANINSKO DRUŠTVO
VIHARNIK
LJUBLJANA
Gregorčičeva 20

UVODNIK

Letošnje poletje je skoraj minilo, zanj pa bi lahko rekla, da ni bilo preveč naklonjeno planincem. V mesecu juniju in juliju je bilo kar preveč dni z zelo visokimi temperaturami, ki niso najboljša popotnica za obisk visokogorja, v mesecu avgustu pa se je začelo deževno obdobje, ki zlepa ni ponehalo. Nenaklonjeno vreme planincem je vplivalo tudi na izvrševanje naših planov pohodov in izletov.

Viharniki so kar v lepem številu poročali o čudovitih doživetjih v planinah, gorah in na izletih. Spodbudno je, da je veliko naših članov posredovalo prispevke samoiniciativno, pri ostalih pa je bil potreben le droben namig in vtisi so bili posredovani tudi v pisni obliki.

Na nekoliko prenovljeno zasnovo oz. obliko našega glasila ni bilo posebej veliko odziva. V osebnem kontaktu so viharniki večinoma podprli oblikovne spremembe glasila, zato bomo pri sedanji zasnovi vztrajali, dokler se ne bo porodila kakšna nova ali boljše ideja, ki jo pričakujemo tudi od članov društva.

Ravno tako pričakujemo pobude, katere informacije ali vsebine bi morale vsebovati naše glasilo, da bi bili člani še celoviteje in boljše informirani.

V smislu racionalnega ravnanja z denarjem, je upravni odbor sklenil, da naj naše glasilo izhaja po potrebi, oz. ko se nabere dovolj informacij in drugega gradiva, s katerim je potrebno seznaniti naše člane. Glede na navedeno ocenjujem, da bodo v letošnjem letu izšle štiri številke glasila Viharnik.

Urednica

NOVI SKRBNIKI JURČIČEVE POTI

Že kar precej časa je preteklo, ko smo začeli misliti na prenos opravil pri urejanju in vzdrževanju planinske poti med Višnjo Goro in Muljavo, ki smo jo od leta 1993 poimenovali po slovenskemu pisatelju Josipu Jurčiču in leta 1994 prvič po njej organizirali pohod ob 150-letnici njegovega rojstva in 100-letnici ustanovitve Slovenskega planinskega društva.

Po udeležbi sodeč se je pohod kar priljubil med planinci in ljubitelji narave in postal je tradicionalen. Seveda pa je bilo tudi vsako leto več dela, tako pri vzdrževanju poti, ki resda poteka večinoma po ustaljenih gozdnih poteh in cestah, kot pri organizaciji pohoda, ki je bil vsako leto na prvo marčevsko soboto.

Dolgo časa smo si prizadevali pritegniti k delu članstvo našega društva, ustvarjena je bila skromna ekipa približno desetih ljudi, ki je vzdrževala pot v okviru markacijske sekcije, ob pohodu pa delala na kontrolnih točkah pohoda. Svoje delo je ekipa opravljala povsem brezplačno in prostovoljno, kot je bilo to v navadi društvenega dela.

Nagrada in spodbuda našemu delu je bila že vsakoletna številna udeležba viharnikov na pohodu. Pa se je tudi to spremenilo; ni več interesa med člani društva za udeležbo na vsakoletnem pohodu.

V letošnjem letu smo dobili prvič resno ponudbo na novo ustanovljenega planinskega društva Polž iz Višnje Gore za prevzem planinske poti in organizacijo tradicionalnega pohoda po Jurčičevi poti. O tej ponudbi smo se pogovarjali okvirno že na letošnjem občnem zboru društva, več pa na sejah Upravnega odbora društva. Na junijski seji Upravnega odbora so bili sprejeti pogoji, pod katerimi je bilo naše društvo pripravljeno predati obveznost urejanja in vzdrževanja planinske poti ter obveznost organizacije pohodniškega dela vsakoletnega tradicionalnega pohoda po Jurčičevi poti med Višnjo Goro in Muljavo.

V mesecu juliju so se sestali člani obeh društvenih upravnih odborov in dogovorili, katere so obveznosti obeh društev pri nadaljnjem delu. Dogovorili smo se glede svetovanja in pomoči pri organizaciji nadaljnjih pohodov ter omenjanja ustanoviteljev pohoda.

Planinskemu društvu Polž smo predali tudi vso dokumentacijo, ki je vezana na planinsko pot in na organizacijo pohoda (dnevnik, žigi, smerne table, priznanja).

O predaji in prevzemu teh obveznosti so bili obveščeni Komisija za pota pri PZS in MDO ljubljanskih planinskih društev ter Občina Ivančna Gorica, ki je bila zadnja leta pokroviteljica vsakoletnega pohoda.

Marjan Potisek

URESNIČEVANJE PROGRAMA POHODOV IN IZLETOV

Nekaj statističnih podatkov

V obdobju maj - avgust je bilo po letnem planu predvideno, da bomo opravili 18 pohodov ali izletov ob vikendih (sredini izleti niso upoštevani). Po podatkih, ki jih je sporočil koordinator vodnikov Grega Rihar, izhaja, da je bilo uspešno izvedenih 11 pohodov ali izletov.

Število udeležencev na naravovarstvenih ali avtobusnih izletih se je gibalo od 20 do 28, kar je sicer spodbudno, vendar je bila večja udeležba tudi na račun nečlanov našega društva.

Nekoliko slabša pa je bila udeležba na naših klasičnih pohodih saj se je število udeležencev gibalo od 4 do 9. Te skromnejše številke kažejo na to, da bi bil potreben razmislek o tem, zakaj se naši člani ne odzivajo v večjem številu.

Žal pa je kar 7 predvidenih pohodov odpadlo, in sicer Olševa, Gradiška tura, Konj, Monte Bivera, Vrtaško sleme, Češka kočica in Rudnica nad Bohinjem. Vzrokov, da pohodi in izleti niso bili realizirani, je več, kot je razvidno iz naslednjega prispevka.

Urednica

Problematika organizacije pohodov in izletov

Žal je do sedaj odpadlo precej izletov iz programa: nekaj zaradi slabega vremena ali odsotnosti vodnika, v večini primerov pa zaradi premajhnega števila prijavljenih in slabe informiranosti. Prejšnja leta smo se vsi strinjali, da so v programih predvidene same visokogorske ture in nič za nas slabše hodce. Z letošnjim programom smo to popravili, pa je kljub temu slaba udeležba. Glede na to, je težko usklajevati naročanje prevoznih, ker je le-te potrebno naročati dosti prej in seveda za ustrezno število udeležencev. Menim, da bo potrebno resno razmisliti, kako naprej z

našim delovanjem. Vsi imamo veliko idej in predlogov, ni pa nikogar, ki bi to v praksi izvedel. »Soliranje« posameznih vodnikov pa seveda za društvo ni dobro. Res, tudi v drugih društvih ni vse rožnato, vendar uspešno delujejo, ker imajo večje število članov ali pa delujejo v okviru svojih delovnih organizacij, kar je za društvo neprimerno bolj ugodno. Stroški za izlete pa so povsod: tudi pri Matici je potrebna prvotna prijava s plačilom, kot pri "poštarjih". Le da je od prijavitelca potem odvisno, ali gre na izlet ali ne, denar se mu ne vrača. Pri našem društvu pa gre pri prijavah na zaupanje, če koga ni, moramo ostali udeleženci nositi tudi njegov strošek za prevoz.

Marinka Petančič J.

Krajši opis nekaterih opravljenih pohodov in izletov

Žbevnica*

Vsi, ki so se udeležili izleta, so bili veseli, da so spoznali nove kraje, katere res dobro pozna Vojko Dobrila. Upamo, da bo tudi v naslednjem letu pripravljen voditi kakšen izlet.

Psinjski vrh*

Navdušenje je bilo veliko, saj naš Borut zna izbrati izlet, ki ostane v spominu. Še zlasti je lepo in prav, da spoznamo poti onstran meje in življenje rojakov na drugi strani Karavank.

Spodnje Bohinjske gore, naravovarstveni izlet

Helena nam je odlično organizirala spoznavanje rastlin, ki rastejo za Liscem in pod Črno prstjo. Spremljala sta nas Ivan in Branko, ki poznata vse rožice in stezice tod okoli. Vreme je bilo ravno pravišnje, tako, da ni bil prehud vzpon na Črno prst (1844 m), kar je še posebej razveselilo mene. Pogledi so bili prekrasni, nebo modro, cvetja tudi nekaj, več drugih rastlin in pa pri koči razvajanje s pecivom, ki ga je prinesla Majda. Vračali smo se po poti za Črno goro, strmo, toda tehnično nezahtevno.

Rakitna - Osredek - Iški Vintgar

Jožetovi izleti nas vedno presenetijo, sedaj bi se morali tega že navaditi. Pot smo na nekaterih predelih bolj slutili kot pa videli, bilo je vražje strmo, navzdol do vode čez hlode, potem po drugi strani zopet strmo navzgor do vasi Osredek. Hvala bogu, da je bil kmečki turizem odprt, da smo se lahko okrepcali. Z navodili domačinke in z zemljevidom v Jožetovih rokah smo

nadaljevali pot, ki pa je bila do sotočja Zale in Iške ustrezno markirana in shojena. S Tonetom sva se ob vodi oddaljila za nekaj minut od skupine po strmini navzgor, oni pa brez naju po stezici nad vodo. Končno sva po uri hoda gori-doli-naokoli prispela do ostalih, ki so molče počivali ob stezici. Seveda brez Jožeta, ki jih je že prej zapustil in odšel po svoje do koč v Iškem Vintgarju. Končno smo se spustili do vode in ker se nobenemu ni več ljubilo vzpenjati navzgor in iskati most za prehod reke, smo vsak po svoje prečili Iško, eni bosji, drugi obuti. Žal nam je Aleša padla v vodo. Še dobro, da je Medvedova Helena imela v prevozu rezervne hlače in majico, drugače bi morala Aleša mokra domov. Moji čevlji pa so bili polni vode in hlače sem imela do kolen mokre. Tone je pripomnil, da sem šla odločno čez reko kot Tito čez Sutjesko. No ja, vse se je dobro izteklo, lahko bi se pa tudi drugače. Hoje pa ni bilo 4 ure, temveč več kot šest ur in pol - intenzivne!

Paški kozjak*

Po dolgem času na Špik, kjer smo si ogledali urejeno šolo in cerkev ter se naužili razgledov. Boris nas je popeljal tudi na ogled cerkve v Belih vodah, ki ima res odlično lego z razgledi vse naokoli. Pri domačiji pod cerkvijo so nas pogostili z domačim želodcem in domačo kapljico. Obiskali smo domačijo, kjer je bil ustreljen pesnik K. D. Kajuh. Seznanili so nas s podrobnostmi dogodka iz leta 1944 in pa s svojim sedanjim življenjem na kmetiji. To je bil poučen izlet in spoznavanje novih krajev, brez Borisa jih gotovo ne bi videli.

Zeliščarska učna pot Čermošnjice - naravovarstveni izlet

Tega poučnega izleta se nas je udeležilo kar precejšnje število, kot že dolgo ne. Res, da je bilo več kot polovica nečlanov društva, pa nič zato. Pod strokovnim vodstvom smo bili podrobno seznanjeni z rastlinami, njihovo rastjo, načinom uporabe, časom nabiranja itd. Na kratko nas je lastnik seznanil tudi z uporabo sive glinice in pripravo enega izmed čajev, ki smo ga z veseljem tudi poskusili. Vmes smo si ogledali bližnjo cerkvico. Na učni kmetiji Plavica smo se zadržali 5 ur ob razlagi neumornega domačina. Vsi smo bili zadovoljni z obiskom PLAVICE, ki ga je več kot odlično organizirala Helena Tepina. Kdor zna pač zna, smo si bili edini.

Učka *

Po mokrem tednu je bila sobota brez dežja in z nižjo temperaturo, kar je bilo ravno pravšnje za osvojitve Učke. Nanjo oziroma na Vojak smo se povzpeli s sedla Poklon. Z vrha je bil prostran pogled proti morju in po otokih, na drugi strani pa v notranjost Istre. Ko smo se naužili pogledov in ker je bil čas

hoje relativno kratek, smo družno sklenili, da ne gremo direktno proti domu, temveč smo osvojili predlog vodnika Borisa in se podali iz Ilirske Bistrice proti Sviščakom. Pred Sviščaki pa smo se spustili z glavne ceste na ozko pot skozi gozd. Na primernem mestu smo pustili prevoz in krenili navkreber na vrh Kožljeka. Steza je bila prijetna, okoli nas cvetje in visoke trave. Dom na Kožljeku je bil zaprt, smo pa uživali v pogledih na širne gozdove in globoko dolino. Helena nam je predlagala, da se odpeljemo še na Mašun, kar smo tudi storili. Tu smo si nabrali novih moči za povratek v Leskovo dolino. Ob poti smo obiskali še bivšo kasarno, kjer počitnikuje zakonski par iz Savinjske doline. Prijazno sta nas seznanila z zanimivostmi kraja in postregla s kavico ter sadjem. V Ljubljano smo prispeli v poznih večernih urah. Boris je res pravi vodnik, nič ni bil nervozen, ravno obratno, prijazno nas je vodil naokoli. Tako smo preživeli zanimivo in prešerno avgustovsko soboto.

Marinka Petančič J.

PISNI PRISPEVKI NAŠIH ČLANOV O OPRAVLJENIH POHODIH IN IZLETIH

Z izleta po Istri smo prejeli dva prispevka. Prvega je posredovala naša zvesta poročevalka Darja, drugega pa je pripravil sam vodnik izleta, Marko Selan.

Po Istri

Ni ga med nami, ki ne bi že kdaj potoval skozi Istro, bodisi po njeni vzhodni ali zahodni obali ali pa hitel po notranjosti mimo Buzeta, Pazina proti Pulju. A čarobno Istro, tako drugačno od naših stereotipnih predstav, pozna le malokdo. Izlet v neznano osrčje te dežele pod vodstvom Marka Selana, žive enciklopedije, je zato bila odlična priložnost, da jo spoznamo.

Na pot smo se odpravili kar zgodaj. Rana ura je še zadrževala meglice nad Barjem, nad Vrhniko pa smo že bili v soncu. Ob poti proti Pivki, Knežaku, Ilirski Bistrici smo se čudili še cvetočim češnjam, saj so se pri nas skoraj vse že osule. Malo pred Jelšanami smo naredili še postanek za vse potrebe, takoj nato pa se znašli na še zaspanem večpasovnem mejnem prehodu, ki se na hrvaški strani izteče v udobno avtocesto. Še zadnji pogled na morje, zlito z zračno vlago in nebom, in že smo zdrsnili skozi predor Učka. Na razgledišču pri izstopu iz tunela se nam je

ponujala valovita gozdnata pokrajina. Kako je dišalo! Pa ne po akaciji, kot sem sprva mislila, pač pa po bujno cvetočem jesenu, da so bili gozdovi beli kot neveste.

Takoj za tunelom smo skrenili z glavne ceste. Marko nam je želel pokazati srednjeveška istrska mesteca na vzpetinah, ki so že zaradi svoje izjemne pozicije obvladovala doline pod seboj. Tako smo se ustavili v Boljunu. Debeli zidovi imenitne utrdbe oklepajo mesto, a častljivim kamnitim skladom čas ne prizanaša. Mestece je delovalo kot izumrto. Med nami se je nenadoma znašel domačin in se čudil, češ da hodijo na izlete od Slovencev samo upokojenci. Tudi kraj je premogel eno samo dostojno obnovljeno hišo, druge se sesipajo same vase ali pa ponesrečene obnove degradirajo mestno jedro. Škoda.

Prav kmalu smo se spustili na rodovitno Boljunsko polje, zavili k Čepičkemu polju, nekdanj močvirju, ki so ga v Mussolinijevih časih prepredli s kanali in ga izsušili. Zasuk proti zahodu in že smo izstopili v mestu Pićan z imenitno katedralo, ki je razkrivala nekdanji sedež škofije in ki hrani dragocene nabožne slike neznanega avtorja. Tudi to mestece priča o minuli veličini. Morda jo bodo vdahnili novi lastniki propadajočih stavb, po pripovedi domačinke predvsem tujci.

Stare hiše v Gračišću

Naš cilj je bil Gračišće, nekdanj sedež nadškofije. Mestece premore pet cerkva in pravo ulico arhitekturnih biserov iz 15. stoletja. Najlepša je renesančna hiša v stilu beneške gotike, a popolnoma nezaščitena kljubuje času, ki jo je že močno načel. Zanimivih stavb, predvsem cerkvenih, je še več, tako kapela sv. Antona, ki so jo uporabljali škofje iz sosednjih Pićanov za svojo poletno rezidenco. Na trgu vzbudi pozornost majhna cerkvice, posvečena Mariji, z izrazito lepim stebričastim preddverjem, namenjenem zbirališču. Ob njem je na zunanji strani kamnito stojalo z izdolbenimi

merami za olje, žito... Služilo je fevdalnim dajatvam.

A vse te znamenitosti so prišle na vrsto šele na koncu našega izleta. Tu smo pustili kombi in voznika ter se sredi dneva odpravili na krožno markirano pot. Gračišće stoji na slemenu, mi pa smo se strmo spustili v dolino mimo spodmolov k vodi, razliti v korita in koritca, v katerih so žabe sredi sončnega dne imele svatbo. (Doslej sem vedno mislila, da se oglašajo le v mraku.) Pot nas je vodila zdaj po eni, zdaj po drugi strani plitvega potoka s skalnimi brežinami, podobnimi morskim. Kar nenadoma pa se je voda zlila v en sam tok in se kot slap vrgla najmanj petdeset metrov v globoko, okroglo kotanjo, polno smaragdne vode. Čudovito!

Zakročili smo in se vračali skozi vasico, zastraženo z mogočnim hrastom, se mimo polj vzpenjali spet na izhodiščno višino, vmes poskušali prve češnje in pozvonili pri sv. Šimunu. Proti severozahodu se je odprl pogled na mehko, valovito pokrajino z zaselki in samotnimi hišami. Kot v Toscani! Gračišće smo imeli spet varljivo blizu pred sabo, a potrebovali smo še dobro uro hoda s spusti in vzponi, da smo si prislužili kosilo in nadvse hvaljen istrski teran.

Beneška hiša v Gračišću

Dobro razpoloženim nam ni bil odveč še ogled Pazina, nekdanj središča pazinske gofije, ki je priznavala habsburško nadoblast. Mesto na strmem skalnem bregu nad dolino reke Fojbe zapira zelo lepo ohranjena mogočna trdnjava,

znana že iz 10. stoletja. Da je bilo kulturno in politično središče istrskih Hrvatov že od srede 19. stoletja, je čutiti še danes. Marko nas je opozoril na pomen knjižnice in gimnazije, s katero so bili povezani nekateri znani Slovenci.

Pozno popoldne smo se vračali po istrski magistrali, zavili pri Lupoglavu proti Buzetu, prestopili mejo pri Sočergi, kjer nas je simpatično »testiral« naš policist, se za kratek čas ustavili pod Črnim Kalom in že smo bili na avtocesti. Samo najbolj vzdržljivi so se še šalili, druge je premagal spanec.

P.S.

Veselega smeha, duhovitosti, dobre volje in sproščenega vzdušja, kakršnega si znamo narediti viharniki, tale potopis ne premore. Zanj bi bil potreben drug pisec oziroma drugačen pristop. Sicer pa, kdor je bil z nami, ga je odnesel domov polno mero še za ves teden.

Darja Jurjec

Raziskovali smo Istro

Hrvaška Istra je za Slovence praviloma povezana s predstavo o avtocesti, plažah in kampih ob morju. Notranjosti skoraj ne poznamo. Pa vendar nudi tudi notranjost pohodnikom in planincem mikavne cilje - predvsem pa pristno dušo prvobitne, starodavne Istre, kakršno opevajo pesniki in zategle, otožne ljudske melodije.

V takšno Istro smo se 6. maja radovedno odpravili tudi viharniki. Bilo nas je ravno za manjši avtobus. Skozi Ilirsko Bistrico in Matulje smo zavili v predor pod Učko in se prvič zaustavili na ploščadi pri izstopu, da si privoščimo obširen razgled in smer nadaljnje poti. Avtobus je takoj zatem pognal na stransko cesto, ki pelje proti Labinu. Po nekaj kilometrih smo zavili v Boljun, majhno staro gnezdece na griču. Nekoč je bilo tu predzgodovinsko gradišče, zatem rimski castrum in še pozneje srednjeveška utrdba, katere zidovi deloma še stojijo. Razgled na plodno Boljunsko polje je prostran, za kuliso je mogočni hrbet Učke. V mestecu je nekaj obnovljenih hiš - počitniška stanovanja izseljencev iz tega kraja, ki so razkropljeni po celem svetu, tudi v Ameriki. Splošni vtis pa je otožen, mnogo je opuščanih, napol podrtih hiš. Se bo življenje še kdaj vrnilo v ta kraj?

Nadaljevali smo pot po lepi cesti, skoraj brez prometa, čez širono Čepičko polje do razcepa v Kršnu, nekaj kilometrov pred Plominom. Naša naslednja postaja je bilo mestece Pićan, ki je že v hribovitem svetu, kakih 300 m visoko.

Slika enaka kot v Boljunu: krasen razgled, a le peščica prebivalcev in veliko ruševin, ki so le bežna sled nekdanje slave. Pićan je bil že v zgodnjem srednjem veku sedež škofije, kasneje so tu gojili glagolico in obredje v staroslovanskem cerkvenem jeziku (vse do 18. stoletja). Za nas Slovence pa je še posebej zanimivo, da se je iz te škofije leta 1476 razvila Ljubljanska škofija. Ljubljana je namreč v cerkvenem oziru spadala dotlej neposredno pod Oglej.

Vendar so pićanski škofje večidel stanovali v bližnjem, nekoliko večjem Gračišču, ki smo si ga izbrali tudi mi za izhodišče nameravane ture. Krožna pohodna pot Sv.Šimuna se začne točno pred mestnimi vrati. Planinske markacije vodijo najprej dokaj strmo navzdol, po stezi med bujnim submediteranskim rastlinjem, ki je prav zdaj razkošno cvetelo, mimo razpadle cerkvice Sv. Šimuna v dno ozke doline. Spustimo se skoraj za 400 m. Nato dva kilometra po senčnatem kolovozu ob potoku do zaselka Žlebčani. Razrušeni mlin smo zgrešili, ker nas je, očitno edini domačin, precej zapuščena videza, prekanjeno speljal skozi svoje dvorišče, računajoč, da nam bo prodal kaj vina. Pa se nismo dali. Še kak kilometer, deloma kar po skalovju ob potoku, nato pa naenkrat silno presenečenje: slap Sopot!

Slap Sopot

Čez previsni prag lapornega apnenca, ki se kar iznenada pojavi pred nogami, grmi v kristalno zeleni tolmun kakih 30 m globoko. Počitek in piknik iz nahrbtnikov.

Nadaljnja pot se začne vzpenjati. Pred začetkom kratke strmine nas pozdravi orjaški, večstoletni hrast, pred katerim moraš kar sneti kapo. Zatem pa lepo položno dalje po cesti v zaselek Lovrići, dalje po travnikih na višino 376 m, k opuščeni cerkvi Sv. Magdalene na Škopljaku. »Ta pobožni« pozvončkljajo. Tam je tudi klopica in nekaj dreves za senčico. Vse skupaj rahlo spominja na škofjeloški Osolnik. Razgled je enkraten, po vsej severovzhodni Istri, tja do Učke, v drugi smeri kuka izza gričev vrh dimnika plominske termoelektrarne. Pred nami, na sosednjem sllemenu se nam smeje naš začetni in končni cilj, Gračišće, navidez na dosegu roke, v resnici pa še dobro uro daleč. Vse naokrog bega pogled po razgibanem gričevju z belimi vasicami in zvoniki: pod nami je celotna Pazinščina, oziroma ozemlje nakdanje Pazinske grofije. To grofijo je ustanovil že v 10. stoletju frankovski cesar Oton II. in je pogosto menjala gospodarje. Dolgo so jo imeli tudi Goriški grofje. Bistveno je, da je ves čas spadala v avstrijsko državo, nikoli pa, kot ostala Istra, pod Benečane. Ukinil jo je šele Napoleon in jo s celotno Istro vključil v Ilirske province (takrat je imela Istra svojo prestolnico v Ljubljani).

Portal v Pazinu

In končno smo po štirih urah hoje spet v Gračišču, v prijetni konobi, kjer so nam pripravili srnin golaž s fužami in (oj, kako dobrim!) teranom. Pred slovesom smo si še na kratko ogledali mestece, ki se mu pozna,

da je bilo nekoč škofovski sedež, saj ima kar dve cerkvi in še dve posebni kapeli (škofovsko in Marijino, slednja ima freske iz 13. stoletja, ki pa so že zelo uboge in še čakajo obnove). Nato pa na avtobus in še v Pazin.

Ogledali smo si stolnico, obnovljeni grad pazinskih grofov, kjer je zdaj istrski pokrajinski muzej z zgodovinsko, orožarsko in etnografsko zbirko ter zbirko NOB (v Pazinu so jeseni 1943, na tako imenovanem »Istrskem saboru« razglasili priključitev Istre k Jugoslaviji) in pa seveda slikovito Pazinsko fojbo tik pod gradom, kjer pod divjo, navpično steno, visoko prek 100 m, izginja rečica Fojba oz. Pazinščica in se po skrivnostnih podzemnih poteh odpravlja nekam proti morju. Veličasten, zelo primeren finale krasnega izleta. Na svidenje Istra.

Marko Selan

Žbevnica

Ko smo viharniki v soboto zjutraj čakali na avtobus za izlet na Žbevnico, je pričelo rahlo rosiiti. Glede na lepšo vremensko napoved za primorski del smo upali, da se bo uresničila in da nam vreme ne bo kvarilo izleta. Napovedi vremenoslovcev so bile pravilne: vreme se je z vožnjo proti zahodu izboljševalo. V Kozini smo imeli prvi postanek za jutranjo kavico, kjer se nam je pridružil tudi naš vodnik Vojko. Kmalu za Podgorjem smo prestopili državno mejo in pred nami se je pričela nizati lepa in neokrnjena pokrajina Čičarije. Peljali smo se skozi tipične primorske vasice Jelovice, Vodice, Dane, nato pa prispeli v vas Brest, ki je bila izhodišče naše hoje na Žbevnico.

Žbevnica je s 1014 m hrvaška najzahodnejša gora z nadmorsko višino nad tisoč metri. Pot se je počasi, vendar vztrajno dvigovala skozi prijeten gozd. Po dobre pol ure hoje smo imeli postanek pri lovski koči na višini 851 m. Vodnik je preveril naše poznavanje cvetja in na fotoaparatu pokazal vijolični cvet, za katerega je večina menila, da gre za »kosmatinca«, le ena viharница pa je pravilno ugotovila, da je to »gorska logarica«. Vodnik je omenil, da bomo to rožico mogoče celo videli na poti proti vrhu. Pot smo nadaljevali po levi, daljši varianti, ki se počasi dviguje proti vrhu. Obdana je bila z bujno rastočimi travami, redkim drevjem ter obilico cvetja. Naše oči so v množici jegliča, narcis, kosmatincev in drugega pomladanskega cvetja poizkusili najti tudi redko logarico, vendar nismo uspeli, verjetno je že odcvetela.

Levo gorski kosmatinec, desno pa gorska logarica, ki je žal nismo videli

V prijetnem kramljanju in občudovanju narave smo mimogrede osvojili vrh gore. Sam vrh je relativno širok, zato je najvišja točka še dodatno označena s približno meter visokim kamnitim stebrom.

Z vrha gore so se nam na eni strani odprli čudoviti pogledi na gričevnati svet Istre z gručastimi primorskimi vasicami pod goro, na drugi strani pa smo lahko občudovali Kojnik, Slavnik, Mala vrata, Mali Križan, Veliko in Malo Plešivico ter Golič.

Na vrhu je nekoliko pihalo, zato smo poiskali zavetje, kjer smo se nekoliko odpočili in okrepčali. Med tem časom je za nami prišla velika skupina mladih planincev z otroki, ki so vrh travnate gore izkoristili za spuščanje zmajev in igro z žogo.

Na vrhu Žbevnice je nekoliko pihalo

Pot nazaj v dolino nas je peljala proti vzhodu, po nekdanji poti IPP (Istrska planinska pot). Ob spremljavi škrjančevega petja ter občudovanju lepe narave je čas hitro minil in mimogrede smo bili pri našem avtobusu. Da je bilo tudi nadaljevanje poti prijetno, smo poskrbeli sami viharniki. S primorskimi specialitetami smo se posladkali v znani gostilni v Podgorju, nato pa strumno nadaljevali pot proti domu.

Nevenka Kanduč

Vremščica

V soboto, 20. maja, se nas je samo sedem viharnikov odločilo za izlet na kraški greben Vremščico, ki se razteza med Divačo in Pivko in je eden zadnjih tisočakov na Slovenski planinski transversali. Zjutraj ob 8. uri smo se stlačili v dva avtomobila in se iz Ljubljane, kjer je pričelo rahlo deževati, podali proti Primorski. Vendar je bila vremenska napoved za ta dan še kar spodbudna: na Primorskem delne razjasnitve.

Najbolj popularna izletniška pot na Vremščico je iz Senožec, ki je najbolj položna in tudi najdaljša (vzpon in povratek okoli 3 ure, višinska razlika 470 m). Naš vodnik Grega Rihar pa se je odločil za krajšo in malo bolj strmo pot, ki se prične ob vznožju grebena v bližini vasi Gornje Ležeče, jugovzhodno od vrha. Od parkirišča smo šli le kakih sto metrov in že smo vstopili v borov gozd ter se pričeli vzpenjati. Gozd nas je zaščitil pred soncem, ki je ravno takrat kratkotrajno posijalo. Uživali smo v lepem gozdu in ugotavljali imena rož, ki smo jih občudovali ob poti.

Ko smo bili že blizu vrha in se bližali koncu gozda, smo zaslišali neznansko rohnenje, vsaj tako se je zdelo po vsej tisti tišini, ki nas je spremljala po poti. Povzročil ga je traktor, ki se je peljal nekam proti vrhu. Ko smo prišli višje, smo ob samem robu gozda zagledali ruševine in nekaj delavcev, ki so kopali, tolkli s kladivi in si dali opravka še s tem in onim. Vprašal sem bližnjega delavca, ali je bila to cerkvena in če jo obnavljajo. Prikimal je, mi pa smo nadaljevali pot po senožeti in zagledali ogromno narcis, kot bi bili na Planini pod Golico. Torej rastejo te lepe cvetlice tudi tu in ne samo na Gorenjskem, sem razmišljal. Bilo pa je še veliko rož, ki smo jim ugotavljali imena, pa tudi zdravilna zelišča, kot je kraški šetraj (Satureja montana) in druga. In tako smo počasi prispeli do obeležja najvišjega vrha, ki mu domačini pravijo tudi Velika Vremščica, Vrbanov vrh ali Gora Sv. Urbana. Torej se je imenovala cerkvena, ki jo sedaj obnavljajo, tudi po Sv. Urbanu.

Po krajšem postanku in uživanju ob lepem razgledu je viharnik Marjan predlagal, da pojedimo naprej po poti proti Senožecam, da bomo kmalu prišli do ovčje farme in si privoščili kakšne ovčje dobrote, da on že ve, saj je pred leti tu že nekaj hodil in se dobro spomni, da mora biti nekje v tisti smeri pastirska koča. Joj, je rekla Jožica, spet nas boš nekam zapeljal, saj smo zaradi tebe že večkrat zašli. Kljub vsemu smo verjeli Marjanu in smo bili večina zato, tudi vodnik

Grega, da nadaljujemo pot proti planšariji, v upanju, da imajo poleg ovčjega sira tudi kakšno pivo. Eno v nahrbtniku pač ni dovolj. Le predsednica Anica, ki si je zaželela tišino in samoto in v miru uživati v prelepem razgledu na Nanos, Slavnik in okoliške primorske hribe, je ostala na vrhu. In tako smo kolovratili naprej, enkrat desno enkrat levo, spraševali planince, kje je pastirska koča, pa nobeden ni vedel ali pa se je komu samo zdelo, da mora biti nekje v tisti smeri.

Malo po nosu, malo po sreči smo naenkrat zaslišali veselo govorjenje in smeh in končno prišli do, ne pastirske koče, ampak do pravega gostišča z mizami in klopmi. Tudi za nas se je našel prostor, pa smo se »razkomotili« in »privezali dušo«, kot se temu pravi. Nekateri tudi s toplo joto in hladnim pivcem. Smo pa v bližini zagledali tablo Univerze iz Ljubljane, Fakultete za agronomijo, ki je imela nekaj za opraviti z ovčerejo. Ko smo se odpočili, najedli in odžejali, smo se napotili nazaj proti vrhu.

Razkošen grm potonik smo veselo slikali

Med potjo so viharnice nedaleč od poti na majhni jasi odkrile prekrasen in razkošen grm potonik. Fotografirali smo jih in se tudi sami večkrat fotografirali ob njih za lep spomin na prijeten izlet. Na vrhu nas je predsednica Anica že čakala in po isti poti smo se počasi vračali proti avtomobilom. Med potjo smo si nekateri še nabrali šetraj, za katerega francoski zeliščar Maurice Mességué pravi v svoji knjigi »Narava ima vselej prav«, da je »srečno zelišče« in svetuje soprogam, ki so

zaskrbljene zaradi ravnodušnosti svojih mož, da zmeljejo vejico šetraja in jim ga dajo v jed, pa se bo spet vrnila zakonska sreča. In tudi osli, ki jih imamo po krivici za neumne, ga radi jedo. Najbolj pa paše v jedeh s fižolom, saj mu Nemci celo pravijo Bohnenkraut – fižolovo zelišče. Ko smo se spet nabasali v avtomobila, se seveda nismo peljali naravnost domov. Kakšni planinci pa bi to bili? Ustavili smo se še na Ravbarkomandi in si v gostilni Ravbar privoščili še zadnje gurmanske in tekoče užitke in si rekli: Na Vremščico pa še gremo! In to ob vsakem vremenu!

Brane Weissbacher

Psinjski vrh

Za obisk slikovitega Psinjskega vrha (Sinacher Gupf) v Avstriji, ki je visok 1577 m in leži tako rekoč takoj čez mejo, se je žal odločilo sedem viharnikov. S kombijem smo se peljali skozi Ljubeljski predor, po premaganih dveh najtežjih in strmih ovinkih, smo na križišču Sopotnica zavili levo proti Pliberku, kjer stoji ena redkih dvojezičnih tabel.

Hojo smo začeli le kakšen kilometer za krajem, o katerega slavni rudarski preteklosti danes priča samo ime, pri nadmorski višini okrog 1000 m. Kljub temu, da je bilo nebo brez oblaka, se do prvega vmesnega vzpona oz. do sedla Vranjica nismo pretirano potili, saj nas je pred močnimi žarki varoval prijeten bukov in smrekov gozd. Pot je bila speljana v okljukih, lepo shojena, večji del pa tako mehka, kot bi hodili po preprogi. Na poti smo srečali tipično leseno gorsko obeležje, trapezne oblike, ki nas je opomnilo, da se je na tem kraju, davnega leta 1927, zgodil tragičen dogodek: komaj sedemletni fantiček, verjetno pastirček, je umrl zaradi kačjega pika.

S Psinjskega vrha je lep razgled na okoliške gore

Ko smo se po slabih dveh urah hoje že približevali proti vrhu in je gozd postajal redkejši, sem v podrasti vedno pogosteje opazila zvonast moder cvet, ki ga doslej še nikoli nisem srečala. Vodnik nam je povedal, da je to » planinski srebot«.

Ko sem najmanj pričakovala, so drevesa izginila in nenadoma se je pokazal le s travo poraščen Psinjski vrh, ki ga krasí velik lesen križ. Ime ima gora menda po istoimenski vasici pod goro na drugi strani. Z vrha je čudovit pogled na celoten greben Karavank: Stol, Ovčji vrh, Vrtačo, Palec, Košutico, Obir, Grlovec in še bi lahko naštevala. Na drugi strani pa lep pogled na Dravo, Vrbsko jezero, Celovec in številne zaselke v bližnji in daljni okolici.

Ko smo se nekoliko odpočili, smo pričeli počasi sestopati po drugi, krožni poti. Le-ta nas je vodila preko slikovitega zaselka Strugarje, kjer je bila nekoč odprta gostilna »Alpenruhe«, vendar se je gostilničar, koroški Slovenec, pred leti upokojil, tako da sedaj ne obratuje več. Slikoviti pogledi ob spustu so nas tako zaposlili, da nismo gledali na uro, koliko hoje je še pred nami. Šofer Jože nas je počakal pri gostišču Lužekar (Lausegger), kjer so se pohvalili, da imajo veliko gostov, željnih lepih sprehodov in neokrnjene narave. Ogleдали smo si tudi njihovo majhno razstavo oblačil za razne priložnosti naših rojakov, ki so bila v uporabi pred drugo svetovno vojno.

Da ne bi prišli lačni domov, smo se nekoliko ustavili še na sončni strani Karavank, v gostišču »Pr Krvín« v Tržiču, kjer so nam postregli z njihovimi hišnimi dobrotami.

Nevenka Kanduč

Izlet na Paški Kozjak

V soboto dne 22. julija se nas je na običajnem zbirališču pred Halo Tivoli zbralo le nekaj pohodnikov, Marinka, Anica, Helena, Tone Strojín in vodnik Boris Jesenšek. Po stari Borisovi navadi smo se zbrali zgodaj, že ob 6. uri zjutraj, in najprej malo podebatirali, kam naj se sploh podamo. Ker se je obetal zelo vroč dan, smo nekoliko oklevali, ali naj opravimo predvideni izlet na Paški Kozjak ali pa izberemo kakšno bolj gozdnato področje z možnostjo hoje po hladnem zavetju.

Moški del naše četice je podal nekaj predlogov, vendar smo nato ugotovili, da imamo imeniten kombi s klima napravo in da nam vročina ne bo prišla do živega, saj se bomo hladili v avtu. Ker se tokrat z naporno hojo nismo želeli obremenjevati, začrtanega

cilja nismo spremenili in tako smo se veselo odpeljali na pot proti Štajerski, vendar ne po avtocesti, temveč po obvojni poti v smeri Mengša in Kamnika, skozi Tuhinjsko dolino.

Naš prvi postanek je bil na Vranskem, kjer smo dobre volje popili prvo jutranjo kavico in se zelo razpoloženemu Borisu že na začetku poti od srca nasmejali. Po stari cesti smo nadaljevali pot in zavili proti Savinjski dolini, kjer se nam je kmalu pokazala Gora Oljka s cerkvijo Sv. Križa. Pogled je bil zares lep, saj je bilo jutro povsem jasno, brez meglic in skozi vožnjo se nam je cerkev na hribu, obsijana s soncem, približevala in oddaljevala. Po vožnji skozi Letuš, Šmartno ob Paki (na desni strani ceste v hribu so slikoviti vinogradi) in kraj Gorenje smo se peljali še skozi Šoštanj, kjer smo zaznali mnogo obnovljenih hiš z barvnimi fasadami, ki so zelo polepšale kraj. Hitro smo prispeli do Velenja, kjer smo zavili na desno proti vzhodu in se peljali po lokalni cesti mimo velikega kamnoloma proti pogorju Paškega Kozjaka, ki spada v južno verigo Karavank ter se nadaljuje naprej v Stenico, Konjiško goro, Boč, Rogaško goro, Macelj in naprej v Severno Podravino, kar se je na poti navkreber lepo videlo.

Prispeli smo do naše prve postojanke, na južno področje Paškega Kozjaka, kjer se nahaja udoben, lepo urejen planinski dom. Tam smo pustili avto in se peš namenili po makadamski poti do malega zaselka Sv. Jošt z lepo urejeno šolo in športnim igriščem ter s cerkvijo. Po klepetu s prijazno gospo, ki je urejala okolico šole in rože na oknih, smo izvedeli, da je v to podružnično šolo Osnovne šole Mislinja vpisanih vse manj učencev, ker ni dovolj mladih družin s šoloobveznimi otroki. Naš naslednji cilj je bil razgledišče Špik, visok 1109 m, kjer smo se ustavili in se temeljito razgledali na vse strani ter pomalicali v senčnem zavetju gozda.

Najvišji vrh Paškega Kozjaka je sicer Basališče (1272 m), ki leži bolj vzhodno, vendar se tja nismo podali zaradi težje dostopnosti iz te strani in tudi zaradi vročine. Ponovno smo se spustili do planinskega doma ter popili kavo in se odžejali, nato smo se vrnili proti Velenju. Mesto leži na jugovzhodnem robu Šaleške doline in slovi kot sodobno zasnovano naselje s širokimi zelenimi površinami in sodobno infrastrukturo ter razvito industrijo. Zaradi rudarjenja in pomanjkanja materiala za zasipavanje opuščenih rovov so se tla v Velenju pogrezala in tako so nastala Šoštanjsko, Velenjsko in Šaleško jezero, okolica jezer pa je sedaj urejena za rekreacijo. Ob vožnji po serpentinasti cesti smo si Velenje in jezera ogledali tudi s ptičje perspektive. Na poti

skozi Velenje je Boris obujal spomine, ko je služboval v Rudniku Velenje kot rudarski inšpektor.

Na gradu Velenje se tokrat nismo ustavili, čeprav smo prvotno to želeli, temveč smo se direktno podali proti Šoštanju, ki leži na zahodnem robu Šaleške doline in je bil nekoč pomembnejši od Velenja, o čemer priča srednjeveška zasnova središča mesta s trgom in bivšo občinsko hišo, ki jo krasí lična stolpna ura. V Šoštanju smo poiskali izstopajočo meščansko stavbo, kjer je bil rojen pesnik Karel Destovnik Kajuh. V parku pred stavbo je njegov spomenik (delo kiparja M. Keršiča Belača), na stavbi spominska plošča, v veži pa vitrina s predstavitevijo pesnika, kar smo si z zanimanjem ogledali.

Iz Šoštanja vodijo lokalne poti v Savinjsko dolino in na Koroško, mi pa smo se najprej podali skozi kraj Bele vode in se nato po izredno strmi in ozki cesti pripeljali do razglednega vrha Sv. Križ (1051 m) z dvema znamenitima cerkvama in več kapelami. Na vrhu je tudi domačija z gostinsko ponudbo, zato smo tam pomalicali narezek in se odžejali ter si z vrha ogledali nižje ležeče kraje in širšo pokrajino.

Naš naslednji cilj je bil ogled Žlebnikove domačije, zato smo jo ubrali proti Topolšici (376 m), nakar smo se vozili naokrog po lokalnih cestah in tudi malo zašli, saj smo se znašli na cesti, ki pelje proti Črni na Koroškem, po nekaj kilometrih prevožene poti pa smo se zopet vrnili v Topolšico. S precej težavami smo le našli Žlebnikovo domačijo, kjer je v začetku 1944. leta padel pesnik Karel Destovnik Kajuh. Gospodinja, ki sedaj biva v tej hiši, nam je razkazala domačijo, občudovali smo tudi zelo staro, znamenito lipo, nakar smo vsi skupaj sedli pod krošnjo dreves ter zopet nekaj popili in prijetno poklepetali. Gospa, ki je nekakšna skrbnica te hiše in kulturne dediščine, je povedala, da večkrat sprejema tovrstne obiske. Prinesla nam je zanimivo Destovnikovo biografijo, lepo opremljeno s slikami, pesmimi in pismi, ki jih je pisal tudi svoji zaročenki.

Živahni, dobre volje in ne preveč utrujeni smo se odpravili proti Ljubljani. Ob povratku smo se seveda še enkrat ustavili na vrtu neke gostilne v bližini Kamnika, se ponovno malce okrepčali, še malo modrovali in se ponovno nasmejali neutrudnemu Borisu, ki mu nikakor ni zmanjkalo besed.

Ta nekoliko bolj turističen izlet je bil zelo zabaven in prijeten in kljub temu, da je bilo planinarjenja tokrat manj, je bilo za ta vroč, julijski dan to še najbolj primerno. Po zaslugi

Borisa smo naredili kar precej avtomobilskih kilometrov, saj nas je neutrudno vozil po hribih gor in dol ter po ovinkih levo in desno po tem slikovitem koncu Slovenije.

Helena Medved

Učka in še kaj

Po precej skromnem opisu poti sem se, po zagotovilu Marinke, da bomo pot skrajšali, prijavila na izlet. Sedem pohodnikov in naš vodnik Boris, ki je bil istočasno tudi voznik kombija, smo se v meglenem jutru zbrali pred Halo Tivoli. Točno ob 6. uri smo se podali na pot, v Logu pa se nam je pridružila še Helena. Na poti nas je kmalu pozdravilo sonce.

Po prestopu hrvaške meje smo, na naše veliko presenečenje, prejele cel zavitek pol-litrskih plastenk vode. Med veselim klepetom z dobro razpoloženim Borisom smo bili kaj hitro pripeljani na sedlo Poklon. Tu smo se otovorili z nahrbtniki in naša četica je krenila proti vrhu Učke. Pot je bila lepo speljana skozi gozd, ravno prav strma, tla so bila še nekoliko mokra od dežja in posuta s prezgodaj odpadlim listjem. Čeprav je bilo med potjo na posebnih panojih lepo opisano značilno rastlinje za tamkajšnje kraje, je bilo tega zelo malo, saj je dolgotrajna suša naredila svoje.

Vrh Učke z znamenitim stolpom

Vrh Učke in v podaljškú najvišji vrh Vojnik, z razglednim stolpom, 1401 m nad morjem, nas je sprejel s prekrasnim razgledom. Pred nami Kvarner z otoki, lepo vidno Osorščico v ozadju, na levi mogočni masiv Gorskega Kotarja, na desni Čičarija z Istro. Krasen dan, zrak po močnem dežju očiščen in svež, sonce ravno prav toplo. Po temeljitem razgledu smo zapustili pretirano pozidan vrh Učke in se spustili po isti poti na sedlo.

Ker smo naš cilj zelo hitro dosegli in smo imeli časa še dovolj, je bila dana ideja, da med potjo proti domu skočimo še na Snežnik ali na kakšen drug vrh. Boris je predlagal malo bližji in malo manj obiskani Kozlek. Tako smo tudi storili. V Ilirski Bistrici smo zavili priti Sviščakom. Nekje sredi snežniških gozdov smo zavili na ozko gozdno pot. Precej skeptično smo spremljali Borisovo početje in ko se je gozdna pot skoraj končala, smo zagledali smerokaz za Kozlek. Pot nas je vodila po nepokošenem travnatem pobočju, ki je bilo posejano s cvetjem. Po približno pol ure hoda smo vsi zadovoljni dosegli vrh, visok 997 m, s planinsko kočo, ki pa je bila zaprta, in krasnim razgledom daleč tja do morja in Učke, pod nami pa majhne vasi na meji s Hrvaško. Res smo bili hvaležni Borisu, da nas je popeljal v ta odmaknjeni košček planinskega raja, ki smo ga osvojili s tako malo truda.

Nismo želeli nazaj v Ilirsko Bistrico, ampak smo zavili naprej proti Sviščakom. Naš naslednji cilj je bil Mašun na predlog Helene. Leži na nadmorski višini 1025 m v prelepem okolju snežniških gozdov. V prijaznem gostišču smo si najprej ogledali zelo lepo razstavo tečajnikov kaligrafije, ki so ustvarjali v tem prijetnem okolju. Potem smo poskrbeli za naše želodčke in poplaknili z zelo dobrim refoškom.

Lepa lesena kočica na Kozleku, ki pa je bila zaprta

Zadovoljni smo se vkrkali v kombi z mislijo, da je bila to pač naša zadnja postaja. Ampak smo se ušteli. Krenili smo po lepi makadamski cesti, ki se vije skozi mogočne notranjske gozdove proti Bloški polici oz. Cerknici. Naš vodnik Boris, ki vse vidi in vse ve, je nenadoma zagledal staro zidovje in morali smo preveriti, kaj je bilo nekoč na tem mestu. K sreči je bil tam starejši zakonski par iz Polzele, ki prihaja sem, v skromen vikend, že 17 let. Postregla sta nam s kavico, sadjem in seveda z informacijo o mogočnem zidovju. Tukaj je bila pred prvo svetovno vojno

mogočna italijanska kasarna za okoli 300 vojakov. Ker je objekt zelo obsežen in so v ozadju še ostanki bunkerjev in podzemnih rovov, smo se dogovorili, da ta kraj posebej še enkrat obiščemo in si vse podrobno ogledamo.

Tik pred hudim nalivom smo se vkrkali v kombi in nadaljevali pot. Ko smo končno prišli iz že kar temačnega gozda, smo zagledali tik pred nami krasno dvojno mavrico, ki je presenetila tudi vsega navajeno Marinko. Po stari, romantični cesti smo peljali naprej proti domu. V Logu smo se poslovili od Helene in v Tivoliju končno razšli, polni vtisov s prijetnega celodnevnega potepanja. Posebna zahvala naj velja vsestranskemu Borisu za njegovo dobrosrčnost, iznajdljivost in prijetno vodenje.

Želimo si še več takih izletov.

Ivanka Pečlin

Kozji vrh

Kot vsi viharniki prav gotovo vemo, skrbi za označevanje in vzdrževanje poti na Kozji vrh prav naše planinsko društvo. Zato niti ne preseneča, da sta se za obisk te gore odločila tudi dva naša markacista, Marjan in Tilka, ki sta sklenila združiti prijetno s koristnim.

Po urici prijetne vožnje in kramljanja proti Jezerskemu, smo pri gostišču Kanonir zavili levo in ob bregu reke Reke parkirali. Prvih dvajset minut nas je pot vodila po dobro vzdrževani, vendar strmi gozdni cesti, po kateri bi se sicer lahko tudi peljali, vendar smo se, na predlog vodnika Štefana, sami demokratično odločili, da je naš namen čimveč hoditi.

Na prvem sedelcu in razpotju smo občudovali planine v jutranjem soncu, nato pa smo strumno nadaljevali pot. Pohodniki smo pozorno opazovali markacije in modrovali o tem, ali jih je zadosti ali pa bi bilo potrebno še kakšno dodati ali obnoviti. Pot se je lepo vila skozi bukove in mešane gozdove ter nudila pogled na lepe okoliške gore in hribe. Naša markacista sta že med potjo delala seznam, katero orodje bo potrebno prnesti na naslednjo delovno akcijo, saj je bilo na poti kar nekaj na novo podrtih dreves, mladi poganjki bukve pa so na nekaj mestih segali čez lepo vdelane stezice. Na nekem bolj drsnem področju pa je Marjan celo menil, da bi morali dolgoročno razmisliti o jeklenici.

Brez posebnih počitkov med potjo, saj jih ni nihče potreboval, smo po treh urah prišli na

lep, s skalami posejan razgleden Kozji vrh, visok 1628 m. Z vrha so se ponujali čudoviti razgledi na Storžič, Stegovnik, Krvavec.

Vpis v knjigo obiskovalcev na Kozjem vrhu

Po nekajminutnem občudovanju gora pa je bil čas za moj »krst«, saj sem bila na tem vrhu prvič. Udarce z vrvjo sem junaško prenesla, saj Marjan ni imel pretežke roke.

Iz knjige obiskovalcev smo ugotovili, da vrh obišče kar precejšnje število planincev. Med našo malico so se pričeli v daljavi kopiciti črni oblaki, zato smo vrh zapustili nekoliko hitreje, kot smo načrtovali. Na sedelcu pod ostenjem Turnov sta naša markacista privlekla iz nahrbtnikov barve in čopiče ter nam praktično pokazala, kako se narišejo planinske markacije. Odločila sta se namreč, da se pot ponovno pomakne na staro traso, ki je bila pred časom opuščena zaradi ovire na poti.

Tilka je pokazala, kako se nariše planinska markacija

Pri sestopu sem skrbno pazila, da ne bom zgrešili kraja, kjer sem že na poti navzgor odkrila tri jurčke, pa jih nisem vzela s seboj, pač pa sem jih skrbno zakrila, da jih ne bi opazil še kakšen mimoidoči planinec. Malo nižje smo utrgali še nekaj dežnikaric. Vodnik Štefan pa je zagledal še dva jurčka, ki mi ju je podaril.

Na poti v dolino pa so se oblaki vedno bolj odmikali in ko smo prišli na cilj, je sonce sijalo že z vso močjo. Prepoteni smo se osvežili v mrzli bližnji rečici. V gostišču Kanonir smo osvežili še presušena usta in se podkrepčali z okusnim divjačinskim golažem.

Za menoj je bil tako še en čudovit viharški izlet.

Nevenka Kanduč

DRUGI PRISPEVKI

Velebit

»Rana ura, zlata ura« je lep slovenski rek, ki smo se ga držali tudi udeleženci izleta na Velebit. Tako kot že vrsto let doslej je Marinka tudi letos organizirala pohod po »Premužičevi stazi«, ki poteka po severnem delu Velebita, in sicer od 18. do 19. junija.

V Senju smo si dodobra pretegnili noge, nato je sledilo le še nekaj kilometrov vožnje ob morju, v kraju Sv. Juraj pa smo že zavili proti pogorju. Cesta se je dvigala in pokrajina okoli nas je hitro spreminjala svojo podobo, drevja je bilo vedno manj in manj, vedno več pa je bilo tipičnega primorskega grmičevja, vmes velike zaplate orumenele visoke trave z obilo skalovja, ki je kukalo ven, kot bi iskalo svoj prostor pod soncem.

Koča na Zavižanu je bilo izhodišče naše poti po severnem delu Velebita

Streljaj stran od našega prvega cilja - planinske kočice Zavižan, smo morali izstopiti iz mini avtobusa, saj je vse kazalo, da je počila guma. Izkazalo pa se je, da se je med zadnja dvojna kolesa le zagozdil velik koničast kamen, ki so ga naši vrli planinci spretno odstranili. Od kočice Zavižan (1594 m), ki stoji pod hribom Vučjak, je bil pogled

na botanični vrt pod nami, okoliške vzpetine okoli nas ter na morje.

Po krajšem počitku je bilo potrebno pričeti zares. Začetek poti je označeval lep smerokaz. Domoljub in naravoslovec Ante Premužić je pot gradil v letih 1930 – 1933. Pot pelje najprej skozi lep bukov gozd, nato pa sledijo predeli najrazličnejših geomorfoloških oblik – zbrzdano skalovje z mnogoterimi oblikami žlebovlja, v daljavi pa so se bohotili mogočni kamniti vršaci, kot so Veliki Zavižan, Gromovača, Rajinac itd.

Po nekaj urah hoda po lepo nadelani poti in ob nenehno spreminjajočih se podobah skalnih gmot ob poti in v daljavi smo prišli do Rossijevega bivaka, kjer smo imeli daljši postanek. To je majhna kamnita hiška, v kateri se lahko prenoči. Zavetišče je dobilo ime po hrvaškem botaniku Ljudevitu Rossiju (1850-1932).

Pot nas je nato vodila še pod nekaj vrhovi Crikvena (1641 m), Rožanski vrh (1638 m). Pokrajina, po kateri smo hodili, je zelo hitro menjavala svojo podobo. Vila se je preko lepih razglednih grebenov, enkrat porasla s travo in ob njej množica dehtečega spomladanskega cvetja, drugič spet le razbrzdano kamenje na in ob poti. Steza je nekajkrat prečkala tudi bukove gozdove, kjer sta si še vedno stala nasproti pomlad in zima. Ob poti so cvetele spomladanske cvetlice, v globelih in kotanjah pa se sneg še ni hotel posloviti. Kar nekajkrat na poti smo tudi sami prečkali snežene zaplate.

Raznolike skalne gmote ob Primužičevi poti

Tisti dan je bila pot bolj malo obiskana, saj smo le sem in tja naleteli na kakšnega planinca ali nedeljskega izletnika. Na ožji gozdni poti pa je naenkrat nasproti nam prišla v vrsto postrojena večja skupina mladih planincev. Sledil je kratek pozdrav, nato pa naenkrat zaslišimo glas; »O živijo, kaj pa ti

tukaj?«. Planinki iz obeh skupin sta se prepoznali. Sledil je krajši postanek in klepet, v katerem smo spoznali, da so mladi planinci naše gore listi, ki si nabirajo izkušnje za vodenje po Velebitu.

Okrog 19. ure oziroma po sedmih urah prijetne hoje smo prispeli do kočice na Alan sedlu, ki leži na najvišjem cestnem prelazu Velebita, na višini okrog 1340 m. Koča ni registrirana kot gostinski objekt, zato so nekateri naši planinci sami skuhalo dišečo juhuco ter narezali nekaj mesnih dobrot. Ko smo se okrepčali, je mrak že priganjal k tabornemu ognju, ki je veselo prasketal in nas grel. Tudi žlahtna kapljica je nekoliko pripomogla, da je bilo naše petje glasno in ubrano, Zele pa nas je spremljal in spodbujal z milimi zvoki kitare. Vsega lepega je enkrat konec in ob polnoči je že bil čas za sladki spanec.

Zjutraj smo se zbudili čili in pripravljeni za drugi del poti, le Marinka je potožila, da je bil njen spanec bolj slab. Naša pot se je počasi, vendar vztrajno spuščala proti morski obali. Oblike otokov Rab in Pag so postajale jasnejše in lepše. Na travnatih predelih so bile cele zaplate rumenega in belega cvetja. Udeleženci, ki so se izleta na severni del Velebita že udeležili, pa so menili, da je letošnja dolga zima imela prste tudi tukaj, saj so bile nekatere cvetice šele v pripravah na cvetenje, glede na letni čas pa bi morale biti na vrhuncu cvetenja. Ne glede na navedeno sem ob poti videla toliko raznovrstnih cvetic, kot že dolgo ne. Zelo me je impresionirala tudi osamela, zelo visoka, istočasno pa gladka skalna gmota, ki se je bohotila iznad nizkega grmičevja. Pomislila sem na to, da če bi takšna skalna gmota ležala bližje kakšnemu naseljenemu kraju, bi bila to prav gotovo oblegana turistična točka.

Po dobrih štirih urah hoje smo prišli do našega avtobusa, ki nas je zapeljal še do Jablanca. V planinski koči »Miroslav Hirtz«, ki stoji na samo 20 m nadmorske višine, smo se nekateri planinci odžejali, drugi pa so ohladitev poiskali v valovih prijetno toplega morja.

Na poti domov smo si ogledali še zelo lepo ohranjeno trdnjavo v Senju z urejenim muzejem o uskokih.

V literaturi sem prebrala, da severni Velebit predstavlja najlepši del tega mogočnega, 150 km dolgega pogorja. Srednjega in južnega dela Velebita še nisem videla, vendar je severni del pustil name neizbrisno lep spomin, s prepričanjem, da si je te lepote pogorja še potrebno ogledati.

Nevenka Kanduč

NARAVOVARSTVENI KOTIČEK

Panonski svišč

Leta 1772 je v svojem delu Kranjska flora (Flora Carniolica) zdravnik in naravoslovec I.A. Scopoli opisal novo vrsto svišča, ki ga je našel na Poreznu. Imenoval ga je panonski svišč, kar pa ni najbolj posrečeno, saj v panonskem območju sploh ne raste. Panonski svišč raste v Alpah, veliko ga je v osrednjih Karavankah in na Pohorju.

Škrlatno rdeči panonski svišč

Klasično nahajališče pa ima pravzaprav zunaj alpskega prostora na Poreznu, ki je na predalpskem območju. Na pašniku na Kofcah pod Velikih vrhom v Košuti panonski svišč v škrlatno rdečih skupinah v juliju izrazito izstopa na traviščih. Živina se mu izogiba, zato se tam kopiči.

Spada med naše zavarovane rastline in je zavarovan že od leta 1920.

Poznamo 16 vrst svišča, ki jih bomo spoznavali v našem naravovarstvenem kotičku.

Breda Jančar

Izdaja Planinsko društvo Viharnik, Gregorčičeva 20 Ljubljana.

Pošiljanje člankov in drugih prispevkov: Nevenka Kanduč, Pot v Čezelj 2, 1231 Ljubljana - Črnuče, e- pošta: nevenka.kanduc@email.si

Uredila: Nevenka Kanduč, lektorirala: Alenka Malešič